

ANY II. NOMBRE 30

SANT CRISTÓFOL 6 DE SETEMBRE DE 1913

LLUM-Nova

Quinzenari independent.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Plasseta, 1.
MITJORN-GRAN.—SANT CRISTÓFOL

SUSCRIPCIO
A Espanya, cada trimestre 0'30.—A fora, cada trimestre 0'60 ptas.

NÚM. SOLT 5 céntims

Lo que'l poble ha de sebre

IV.

Deiem en nostre article passat que els regidors una volta elegits no poden renunciar, ni deixar de prendre possessori; assó es generalment, pero no obstant poden escusar-se d'acceptar el carreg, els qui han cumplert xixanta anys, els qui estan físicamente impeditis, els qui no fassí encara dos anys que han sigut Senadors, Diputats ó Regidors, i els qui desempenyin algú carreg judicial.

Una volta pres possessori, poden renunciar voluntariament el carreg per escrit devant l'Ajuntament sempre que la renuncia se bassi damunt els motius mes arauit citats; l'Ajuntament ha de resoldre allavores dins treinta dies, i contra la seu resolució, dins els deu dies següents se pot acudir en recurs d'alsada devant la Comisió provincial la qual ha de fallar dins treinta dies i queda acabada la via governativa.

Cada dos anys se ha de renovar l'Ajuntament per mitat acabant els Regidors mes antigs i procedint-se a nova elecció per sustituir-los.

Pero encara que'l s'ha de renunciar voluntariamente no poden abandonar el càrreg, forçosament acaben, quant després de quatre anys d'esser-ho se n'han elegits d'altres en sou lloc, iquant accepten un empleu, o fan contractes incompatibles amb sa Regidoria, quant han perdut el caracter de vesins del Municipi o quant han estat privats de sos drets civils.

Si per qualsevol motiu que sia queda vacant un càrreg de Regidor sembla que s'haurien de fer noves eleccions, però s'ha de sebre que aquestes no's fan mentres les vacants no pugui a la tercera part del nombre total de Regidors de que se compon l'Ajuntament i occurresquin les vacants mitjançant abans, pe'l cap baix, de les eleccions ordinaries. Si no hi prou vacants, no's cubreixen fins a l'època de celebrar-se eleccions generals.

Pero si la tercera part de vacants, ocorreix dins el mitjà any antes de les eleccions ordinaries, allàvores el Gobernador nombra, d'entre els qui altres vegades ja hi han estat els regidors que vulgui, prou per ocupar interimament les vacants que hi hagi.

Una volta elegits els Regidors en una elecció ordinaria després de presentar las credencials a la Secretaria del Ajuntament tres dies abans al manco, d'aquell en que s'ha de constituir, han de compareixer, el dia primer del pròxim Janer i a l' hora que senyali el Batle sortint, a la Sala per prendre possessori i constituir-se en Ajuntament amb els altres Regidors que hi queden. El Batle major les dona després possessió del càrreg regidorial, sent-los asseura en els sitis del Consistori segons el major nombre de vots que respectivament hagin obtingut essent preferits els elegits segons l'article 29 i aquets per edats.

Una volta pres possessori de sos sitis respectius, se retiren de la Sala el Regidor qui surten i el Batle o passa aquest al lloc que com a Regidor li pertoca si encara no s'ha acabat els quatre anys.

Els regidors qui surten poden deixar d'assistir al acte citat, però no pot saltar-hi el Batle i per impossibilitat d'aquest el Tinent Batle o Regidor dels cessants an-a qui correspongi la presidencia interina.

Després se pot procedir a l'elecció de carreggs de que parlarem si Deu ho vol, en l'altre article.

Ramón.

oo

La creación de los Alfalfares

La alfalfa es una planta que se presta admirablemente al cultivo en todas las regiones de nuestro país y por esta razón por pocos cuidados que al labrador reporte, se puede llegar a obtener con facilidad y un poco de inteligencia, producciones enormes.

El alfalfar dura mayor o menor número de años, según las precauciones adoptadas en su instalación y las prácticas posteriores de cultivo.

Claro es que uno de los puntos más importantes que se deben tener siempre en consideración es y constituye el del abonado.

Para crear un alfalfar del qual se obtenga una fuerte producción durante gran número de años y se conserve vigoroso y lozano, es necesario abonarlo con 30 o 40 mil kgs. de sulfato de amonio con 250 kgs. de cloruro o de sulfato potásico. Esto, naturalmente si se quiere llegar a obtener los mayores rendimientos.

No ignoramos que existen hermosos alfalfaros en cuya instalación se empleó únicamente estiércol o bien abono químico, pero indudablemente el sistema mixto es el que da mejores resultados.

El estiércol obra en este caso más bien que por las materias fertilizantes que contiene, mejorando las propiedades físicas del suelo. En cambio el ACIDO FOSFÓRICO Y LA POTASA elementos que la alfalfa absorbe con gran avidez, los encontrará al estado fácilmente similables proporcionándoseles por medio de los abonos químicos.

El superfosfato y la sal potásica conviene aplicarlos mezclados en la forma siguiente: la mitad en una de las labores que proceden a la siembra y la otra mitad igualmente antes de dicha operación, enterrándolos con una labor de grada.

Si el suelo es pobre en cal, el superfosfato podrá ser substituido por las escorias y en lugar del cloruro de potasa se empleará el sulfato.

R. de Mas Solanes.

oo

El Catalá obligatori

Copiam de la Plana «Del Agre de la Terra», del «Soller» aquest interessant articlet:

Convendria que els pòquissims espanyols qui ho son de bon de verés comencassen a predicar entre les gents de bona voluntat de tota la península l'alta conveniència d'estudiar i aprendre'l català. La nostra llengua te ja prou títols —i prou semblança amb la castellana i la francesa— perque cap espanyol culte la desconegua. No es duptós que arribarà el dia, si les coses de Catalunya segueixen la marxa d'ara, que se'n censemaya, no sòls en les escoles nacionals, es a dir, catalanes), sinó en totes les espanyoles. Però cal amar preparant el camí, el campí unic que'n pot dur a l'unió germanívola de tots.

Els espanyols no ens coneixerem mentres no'n entenguem parlant cadascú la propia llengua, perque la llengua d'un poble es tota d'una persona amb la seva ànima. Es un error pensar que basta amb el castellà. Amb el castellà, no saltres los entenem a ells, però ells no'n entenen. Lo mes pur, lo mes intim del nostre «jo» es intraduible. Ningú arribarà mai a comprendre el fons de la nostra ànima, ni la de cap poble, sense entendre l'idioma qui l'expressa naturalment.

Aquest disgust d'alguns forasters al sentir parlar català devant ells, ve de que coneixen que en nosaltres hi ha dos homes: el qui parla amb ells i «l'altre» qui es el veritable, i si els apareix de sobte com un intrús desconegut, en els accents d'una llengua per ells extrangera. Ells voldrien matar-lo, millor dit, voldrien que no saltres el matassem. Ens demanen que l'extrangolem. ¡N'hi ha dels nostres que casi s'hi atreviran!

S'avendrien al propi suïcidi, per fer present d'un mort a la patria espanyola.

Jo crec que de morts, n'hi sobren.

Alanis de la Lluna.

oo

A LA FAMILIA CAVALLER

Avui vos ha tocat a voltros timbrí amb el segell de la victoria, els títols de noblesa que ostentau i el vostre honor iumaciat.

Deim amb el segell de la victoria, perque amb la vostra honra, amb la vostra fe, amb el vostre treball, amb la vostra virtut i amb el vostre acendissim amor a la nostra patria, hau vensut als inimics que amb un estigma de calumnies inventades, volien tacar la plana dignissima que voltros i els vostres avant-passats hau escrita en el llibre de la vida.

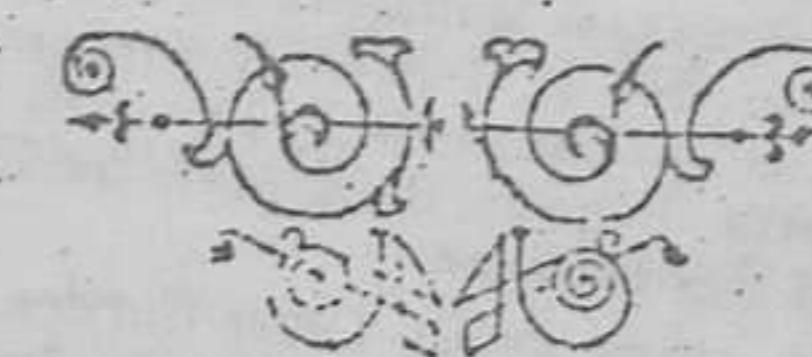
Son prou conegudes les vostres virtuts, per poder quedar ocultes baix del fanc que amb una fulla odiosa vos tiren persones qui ni sols s'atreveixen a mostrar la cara; es prou viva la vostra fe i religiositat, perque ningú pugui mai duptar d'ella per calumnies quo s'inventin contra vosaltres; son massa fresques encara les proves i els treballs que hau fet per amor a la patria petita, especialment en la festa anyal que Ciutadella dedica al 9 de Juliol, perque pugui els vils calumniadors fer girar l'opinió contra vosaltres.

Si; p'el vostre treball, doncs, per la vostra fe, i p'el vostre patriotisme, hau vensut al inimic, que ha quedat revolcantse per dins els llot, sense atrevir-se a aixecar-se de nou com prometia, hau burlat els seus plans, i hau conseguit afegir un nou segell, i tal volta el mes honorific, als vostres pergamins de noblesa.

Per assó LLUM-Nova se complau en adressar-vos una felicitació sincera i entusiasta, protestant al ensems contra les frases que en la fulla estúpida se imprimieren contra els nostres confreres «Cruz y Espada» i «Gaceta de Menorca».

Deu les hagi perdonats p'el mal que intentaven fer i grat sia ell p'el be, que tots n'hau obtingut.

Per LA REDACCIÓ,
A. F.

PLANA LITERARIA

METJORN - GRAN

v.

Es ben sapigut, es de coneixament vulgar, que es nostre poble conson, en certes coses, els gegants amb els moros: de ses talaiet i antigots diu que son des temps des moros o dels gegants.

Per lo mateix, pens, — i pug anà errat, — que's refereix an es temps dels gegants, i an els mateixos gegants d'Albranca i Calafí sa tradició d'es Gort d'Albranca,⁽¹⁾ ja que, s'encantament apart, s'argument i s'aplicació son contrastants an els d'esa Doma de Pohja, i es diu es mateix.

El Rei de ses Covetes Gardes⁽²⁾ (Albranca) vengué en sabuda de que sa garrida fia temia relacions amoroses amb un jovent de sa família inimiga; i a la punta de mitja nit, i a la vora des Gort, obrint una caixa llarga que havia duita aposte; digué a sa fia, que, apostia l'havia feta mudar com per assistir a noches:

—O deixes, ara mateix, i avorreixes de tot ton cor es teu enamorat, com es nostre cor avorreix de mort sa seva raça... o, si no'ls vols oblidar, te consagrare a s'Esperit que reyna dins aquest abisme d'aigues sensa fons... ¡Tria!

—No, Pare! no'l pug oblidar; i manco casarme amb un altre: antes la mort, —digué sa jovent, i se va agençar dins sa caixa, prenent la perlita nuvial i tomba'an es mateix temps.

El Rei clavà sa coberta, i amolà sa caixa dins es Gort, aont quedà surant com una nau.

Després de pensar-s'hi una estona agafò'l Rei una pedra, amb ella pigà tres cops acompañats damunt sa caixa, i digué: —A fons!... I es Gort s'engollí sa caixa i sa jovent.

I digué'l Rei: —No tornarás veure sa llum del cel, fins que aquesta mateixa pedra no caigui dins es Gort.

I voltant son braç de bronze, la tirà, brunyint, lluny, molt lluny.

I mentres tant, el Rei, tot sol amb sa tristesa, allunyant-se des Gort, pujava costa-amunt per na Bassera, cap a ses Covetes Gardes, un jovent surfat d'un matissà, prop des Gort i, com si parlàs amb sa fia del Rei, digué: —Jo't desencantaré.

Prou havia xoroiat, i ho sabia tot: havia sentida botti sa pedra per damunt s'esquena des Claperà, mes allà des canaló de na Ponsa... Però allà n'hi ha tantes de pedres!... Quina est... quina no es...? N'agafà totes ses que poguer endur-se'n, i arribat an es Gort, els hi tirà, una per una. Totes van anar a fous; sa caixa i sa jovent, emperò, no sortiren.

En feu un altre viatja, i sucsei lo mateix: i un altre, i un altre, i molts mes..., i passà igual... Acabà sa nit, i es jovent, per pòr d'esser afusat, tornà a caseva; i sa caixa i sa garrida fia del Rei van romandre an es fons des Gort.

Sa nit següent la passà traginant pedres i tirant-les dins es fons, i es fons no amolla sa panyora.

Es jovent hauria dada tota s'hizenda i fins sa seva vida ver aquella pedreta que està tirada per damunt s'esquena des Claperà, perduda entre ses altres...

D'any en any, de nit en nit, passà es jovent sa seva vida traginant pedres i tirant-les dins es Gort; sa jovent garrida roman an es fons des Gort nit i nit, un any darrera s'altre.

Si en una vesprada calma us atansau an es Gort d'Albranca, sentiríeu una remor com de singlots acompañats, planyivals: no demaneu qui es, jno eridieu!... Es que avui enara se

(1) A Catalunya, a Mallorca i an es esp de Mallorca, a Menorca, diuen *gore*, com den dir-se, (del-llatí *gurges*, abisso, avine, fons d'aigues dins la mar, o riu...) Pero, tot volent significar lo mateix, a la nostra Poesia diuen *gort*. Es d'Albranca està dins sa val, en es sol des Barranc.

(2) El Rei moro de ses Covetes Gardes..., tenia s'avieta Ponsa d'Albranca, quanç contava aquest cubero.

guèix tirant-hi pedres, amb esperança d'acertar sa qu'es sa clau de s'encantament, es jovent enamorat de sa garrida fia del Rei de ses Covetes Gardes.

* * *

Això vol dir que el Rei inflexible, s'Amor impossible, condemnant a s'encantament sa garrida fia, condemnà també a son amador..., a desencantaria. S'amor dels gegants, qui no oblidava mai...

* * *

Ses Covetes Gardes són sis, ses principals, amb els portals fets amb es-caira, de planta circular, de sostre abovedat. Estan dalt ses penyes des Barranc, devant es *pes des gut*, prop d'es *Frare*. Els antiquaris diuen que aquestes covetes, i ses conseqüents, que tant abunden an es mitjorn de Nicroca, s'originen per vegetacions una geració molt antiga, desconeguda, probablement de sang ferida. D'ella, amb es discors dels anys, s'en perdé sa memòria, i unes altres geuts, cercant trosors o farant aont arresserar-se, els a buidaren dels restos humans, i ses tombes dels morts pasearen a habitacions per els vius. Encara s'coneix que els casolans s'hi tancaven de nit amb barra travessera, i arreu arreu se veuen esquerdes d'escudellam antig. *Gardes*, pot esser plural nostre de sa paraula *gar* que en alarb vol dir *cota*. *Beni-Algarde* és es nom natural de sa possessió de prop d'es Mercadal que'n deien *Binigordó*.

Prop d'elles, a un pujol de roca viva hi ha, girada a sa tramontana, una cova natural negra, fumosa, de boca gran en forma d'arc semi-circular, defenduda per una paret, una mena de muraia de grans pedres. Li diuen *sa ferreria*, i d'haver-lo estat, quicunquij hi hi resten mostres.

Fa uns trenta dies, *que dins*, es Gort d'Albranca (avuy' es de *gort* *risep*), hi caigué una penyota: es seu damunt caretja es nivell de saigó.

Francisco d'Albranca.

LA CABANA

Oh la Cabana amagada
dins l'ombriu oliverar
de tot el meu olvidada,
que no's cança d'esperar.

M'agrada la rusticesa
que d'ella reila al entorn,
fins l'olivera pagesa
que'ombretja l'estable i forn.

D'una gent humil i bona
ne fou alberg senyoriu,
fill, filla, amu i madona
tals componien el poble.

Amb l'aire de pagesia
tot hi reia al entorn seu;
i era un um ple d'alegria...
en ella hi reiaua Den. 1

Sazanava ja cabana
de l'autuba amb els vesillums,
i els omeliers de la plana
li enviaven sos perfums.

D'el cirerer entre les blanques
masclles de fruita novells,
sent el volar d'ailes blanques
i cautars de passarells.

D'estiu mai fruita faltava,
ni dalt el raol-el pa,
ni al hivern qu'el fred glaçava
les brases adins la lla.

I a l'aleuada primera
del bell temps primaveral
abrigava sa carrera
l'ombra fresca d'uni parral.

I'és que morí la pubila
i el seu a guerra ja si
se hui al la llar tranquila
d'ont l'alegria en sortí.

Y era la casa deserta
tançat sempre te'l portal,

la finestra mitj oberta
i esforrat el luminal.

La cisterna no acabada,
per rebre l'aigua plovent
s'ampolla gola sempre baba,
com monstruosa serpent,
tot xuciant espantable
el poal ja rovellat
que panxa amb set insaciabile
del entrefòr mitj corcat.

El clavaller qui's mustiga
dins l'olla que's clivellá
com qu'anyori la ma amiga
de la jovent qu'il sembrá,
i el regava cada dia,
i el curiava amb gran esment;
¡Cada clavelí que's obria
elia el besava amant!

Cum una vida pagesa
ara peregrinava
amara de tristes,
voltada de soletat.

Antes plena de ganbança
s'obria au el sol ixent
i ara una ombra d'anyoranza
la cobreix d'esllangiment.

Mes el pubil no l'oblida
son record sol evocá
entre els atsars de la vida.

Quant de guerra tornará
se casarà amb la pubila
que li te robat el cor,
abandonarà la vila
aont sols s'adora l'or
i tornarà a la cabana
que en mal hora va deixar
i amb sa visita galana
tota rejuvenirà
s'entint en la primavera
amb els carais dels aueells,
barrejars'hi a sa carrera
col-loquis d'amors novel·lis.

I amb l'idea somniada
de que el pubil tornarà,
la cabana està amagada
dins l'ombriu oliverar
de tot el meu olvidada...
més, no's cança d'esperar.

Audreu Ferrer.

Bibliografía

Des que publicarem la darrera *Gazetilla* sobre LECTURA POPULAR aquesta simpàtica revista catalana ha publicat els cuaderns següents: *Llibret de versos* de Teodor Llorente, *Testa d'or* d'Ambrosi Carrion, *La Grapada* de J. Pons i Pàgès, *Poesies* de Lluís Vila, i *L'Ocasio sul lladre*, comèdia d'en Conrrat Roure, essent la major part d'aquests escriptors de prou fama dins el mon literari per recomenar-se per si sols. Ultimament hem rebut el quadern n.º 18 que amb el II. tol *Del mon* publica una sèrie d'articles de la notable escriptora catalana Donya Dolors Monserdà de Macià, ben reputada com a novelista i poètissa.

Amb aquest quadern completa *Lectura Popular* el seu volum I que constitueix un llibre de 576 planes i amb la portada i index corresponent, per assupses i noms d'autors, lo que acaba de fer mes pràctica l'acurada col·lecció dels treballs literaris que integren el referit tom.

Tenim notícies de què s'han fetes unes tapes a posta per la seva enquadernació, que's venen al èconome preu de pesetes 0'65, lo que sembla un impossible. La enquadernació completa ptes. 0'95. Felicitat coralment a l'empresa. Això es fer patria.

En aquesta administració se serviran al preu dament dit els 18 quaderns enquadernats, o sols, així com se demanin, com també se admeteran els subscriptors qui vulguin rebre LECTURA POPULAR.

NOTICIES I COMENTARIS

DE CANOSTRA

Ephemérides de Menorca

Juan Roca en son notable cronicón generalment conegut per *Diari de Mahón* manuscrit reuni dit autor, consignant diàriament los mes calumniats d'aquesta illa, per espai de dies, diu, en setxa 9 de Setembre de 1815 lo següent.

«Juan Roca amb companya de nabots y naboders va anar al Bechi, dimarts a la Cavalleria Nova, d'acres a les Arenes a novias d'una filla Angelina Jusep Salord, tornaren després per dormir a la Cavalleria, dijous a Ciutadella, divendres a la Cavalleria d'ahont vuy passarem a St. Cristòfol cuyo Vicari Pelegrí baptisà una Negra de llomeu Escudero de uns 11 anys essent jo y Angelina pedrins, y haguè nom Maria Heurica Anna y després a le tarde nos som restituïts a l'hò, ohont som arribats en salvement vuy».

D. Antoni Roca Varez; descendent del autor del citat ampliant aquesta noticia que tingué la habilitat de facilitarme, me diu: que los padres que cita se anomenaven Juan Roca i Vincente Angelina Roca i Enric, aquesta naboda del patre i que el Bartumeu Escudero es el que va marxant s'area la Real Redemptora, a Alger el 1787, per transportar els caixos espanyols que hi havia allà en qualitat de esclaus, i que va escalar S. M. C.

Vidal i Mir.

«Durant aquesta darrera quinzena la calor en lloc d'anar mancabant mes tòts ha anat creixent fent un temps ja casi impròpi del mes en que mos trobam. Diuen que no'n farà tanta per a Nadal i crec que serà ve.

«L'esposa de nostre bon amic en Jaume Mercadal, na Catalina Mora Massanet, nabaixa del passat Rector d'aquesta Parroquia el R. Sr. D. Josep Mora, Phro. va donar a l'illum una fiesta després d'una difícil operació. Pocs dies després va entregar l'anima a Déu havent rebut els Sagraments. Déu li tengui al cel i doni a son espòs, pare i demés família resignació per suportar tant sensible perduda. A tots les acompanyam amb son sentiment.

«Les esposes dels nostres amics Emili Pons i Jusep Galmés han donat a l'illum una fiesta; i un fiest, la d'Antoni Moll Mercadal. Que Déu les ne doni alegria a tots.

«Van tenir el gust de saludar al nostre Correspondent d'Alger en Joume Gonyalons que vinguè a passar uns dies amb sa família, que haguessin volgut ser mes llargs, per poder coniar entre nòtros mes temps a l'hosta tant simpàtic i distingit.

«Celebrem molt el veure als nostres amics Jaume i Toni Sales Pons, germans, que convalescents de ses llargues i crueles malalties que les han tingut mesos al llit, es preveu ja un pronta restabliment. El Toni va estar viatgeat i a fe que els metges desconfiaven salvar-lo, però amb l'ajuda de Déu i l'activitat i sabiesa del nostre metge D. Francesc Camps, ha sortit de mal tant greu. Davant la pobresa de l'escva una bona persona se'n presentà l'ús digué que comprassin a conta seu tot quant haguessin menester durant sa malaltia. La generositat i caritat d'aquesta persona es molt digna d'aplaudir, però la seva humilitat mos priva d'insertar son nom en aquesta crònica.

«Hem rebut *La Industrial Balear*, revista mensual que surt a Palma amb la qual establim el canvi.

MANJARETS DEL DÍA

L'asumpto el mes principal i important de la setmana passada i es segons en qualsevol el Debut de la jovecnça malionesa anomenada Pilar Alonso en el Teatre Principal d'aquesta ciutat, com a cantadora de couplets i cançons. Imita molt bé a la taquillera Meller, mes nòtros creim, qu'auixó que tot se li alaba, es sou capital defecte. Ella que es bona veu i vertadera ànima de canzonista pot conquerir bons èxits cantant cosa original com ja s'ha vist amb el couplet que ha escrit i posat musica explendent per dita atracada l'illustre oficial d'infanteria D. Fernando Diaz Giles.

Es mal és, que ja no us han sortit per aquell tres o quatre Requells petites més. I, ivisca la música bona i clàssica!

Les festes celebrades a Sant Lluís han sigut molt poc animades. A Mahón sembla que també mos donarán unes festes que sols en tindran d'altals el nom. Tot lo que's va rallar i tot lo que's pensava fer, sembla qu'ha sigut pluja d'estiu. D'rereplans ni tant sols se'n ha parlat més.

Plouen denuncies i mes denuncies damunt el senyor arrendatari del servei de llimpiesa de nostra ciutat. Mai, segons me contén, s'havia dit tant brut dit servici... i auixó qu'abans no tenien ni carros... ni un tren de llimpieza tant pulit i... tant mal duit.

Moltes més son les coses qu'han passat aquestes dues setmanes passades per aquells entorns, emperò son de tan poca importància que creiem per dianes es rallarné. Sols volem fer-se bre nostra mes ardença protesta contra una sua indecentia que, fa cosa de quinze dies, es va repetir per Menorca insultant a varies persones i corporacions per nòtros ben respectables.

Mahón, 1 de Setembre 1913. Corresponsal.

el teló de la casa *Rull* que ell havia descusit de la lletra de Govern. Se'n va avisar-lo i li dirí res mes, a la una li presenta la lletra acceptada pel Tresorer ausent, diguent-li que si no pagava antes de les dues seria protestada. Aquell pagà, perque sabia que la factura de la casa pujava 825 Ptas i ell encara no mes n'havia pagades 550.

Quant vence la segona lletra li fa es mateix pas, de bou dematí li cobra es xeque i a les onze s'hi presenta amb sa lletra acceptada pel Tesoré. Aquí el jovent va veure engany, perque haguént ja pagat l'import de la factura *Rull* li quedava encara doble cantitat a pagar amb les lletrs que'l corresponsal tenia acceptades. Avisà als companys de Junta i després d'estrenya fort al corresponsal i amenosar-lo amb denunciar-lo aquell va tornar els dublets que havia cobrats demés i va suplicar que'l dispensassin que ho havia fet per ignorància i no per malícia.

No'l van denunciar i ara no'n saluda cap de sa Junta que li va fer favor, perque an aquestes hores li tocaria estar a s'ombra. Es assent desagradis de ver. I pensar que a homes tant maliciós o... ignorant les fan putacaris... corresponsal de banes... i Fiscal Municipal.

Es tot quant se pugui dir.
En es seu lloc, per dignitat dimiliòria dels dos carreys darrés a lo maneu, ja que al primer el necessita per la vida.

Putacari car i tenim as Mitjorn qui es capas d'inventar se receptes quant no'n te per cobrar lo que voldria.

Un homo pobre que va tenir una malaltia Maraga i estava en sa miseria, va denunciar-on en Pons i Codol es conta i aquell va dirli que essent dues se's receptes eren 6'20 Ptas, però que no fissin de pagar-llis que no les necessitava; des cap d'uns quants dies van anar per pagarles i després de ferlis un escàndol perque sabia que havién anat al altre potecari, li va dir que'l contaeren 13 pta. i centims. Be li suplicaren que tragés les demés receptes ja que les dues que tenien no pujaven més que les 6'20 psetes, però ell va dir que no necessitava treure les perque sabia que era aquella la cantitat.

Sort que hi va anar un Sr. Regidor, i devant aquell no va fer cap forsa, sino que li semblava que era mes i que si acas trabava les receptes que creia tenir ja els hi presentaria. I passa ja de un mes i res ha dit.

Aquest cas no es el primer. Es aprofitat en Pons i Codol gno's ver? Així en pot fer de dublets. Va viu, va viu.

Però lantes ne fa, que no se si es que deu tenir po isé préve, la qüestió es que fa poc que usa un garrot gruixat que deu mos guart de que mos caigués damunt s'esquena. Alguns ofegos.

ANUNCI

Gabinete para el tratamiento
de las enfermedades de los ojos

del médico especialista

D. LORENZO PONS MARQUÉS

Director del
Dispensario Oftalmológico Municipal.

Consultas: de 12 a 2 y de 8 a 9 noche.

Calle de San Fernando n.º 3
(esquina a la calle de Anuncivay) MAHON

RONDALLES DE MENORCA

—¿Y quant serà que vos murireu? va dir tot d'una a sa bruixa.

—¡Ja's conversat amb es teu homu! —va contestar ella.

—¡Prega a Deu, pogués rallá amb ell! —va respondre sa fia d'el Rei.

—Idó, mira —va di sa bruixa— A tal poble cada dia comparcix a sa plassa un porc singlá molt ferós i sa gent per tenir-lo content i porque no se ls-e mengi a ells, li treuen cada dia un cubell de sopes de llet. Dins sa panxa d'aquet porc singlá hi ha un culom qui te un ou a dins es ventre i jo no me puc muri fins que m'esclafin aquest ou an es front.

—¿Que hu ets sentit? Diu sa fia del Rei, tot baixet a sa furniga.

—Sí, —diu aquesta.

—Idó ja saps que te pertoca fé.

Ella súrt i just que es de fora, *Valguem Deu falco* diu, torna de cop un falco i per amunt per amunt, vola qui vola, va trescar fins que afínà es poble que sa bruixa havia dit, i se'n va aná a posar devora sa plassa d'aquella vila,

Torna homu i demana: —¿Que no es aquí que hi compareix cada dia un porc singlá?

—Aqui es —li van contestar —i hau de pensar que cada dia li donam un cubell de sopes de llet porque no fassi destrossa.

Ell se planta en mitj de sa plassa i allá espera qui espera fins que cumensen a sentir esbrúfuls d' animal ferós, que feien esglaiar a tot-hom i *tup a tup, tup a tup*, vat-lu-allá an es porc qui s'en venia a currents amb ses serres erissades qui feia pò just de venre'l.

Sa gent de aquell, poble, tota retgirada, *cambles treis-mé d'aquí*, fugia tota de veres cap a ficar-se dins casseva i tancaven ses portes, i quant veien aquell jovensá que no se muvia d'en mitj de sa plassa li deien.

—Però, germanet, lleyau-vos d'aquí, que sinós vos menjará aquest animal. ¿No veis que'n arribá serà un arrap i no'n veurán res mai mes de vos? Retirau-vos si voleu está be. Però ell feia es desentés i estava com un mut mirant ben arreu cap allá aont sentia es bramúls.

Es singlá arriba i quant m'afina aquell homenet en mitj de sa plassa qui no se muvia, s'en va cap ell i pega sota per agafar-lo amb es barrabam i amb es potons, però ell tot d'una diu *Valguem Deu falco* i amb un vol s'en puja dalt una teulada d'allá apropi.

Es singlá cumensa a passar-se ses sopes de llet que allá hi havia preparades i mentrestava menjant baixa es falconet, se posa damunt ell i *Valguem Deu lleó*, torna un lleó i amb quatre arpades i uns quants mossus s'en va desfè des singlá i m'el va deixar tot destrossat allá en mitj. Quant el va tenir obert surt de dins es seu ventre un Colom qui tot d'una parteix volant i ell *Valguem Deu falco*, i ja li ha pitjat darrera, l'agafa

amb ses arpes, el mata i li treu s'ou que tenia adintre i torna homu.

No poreu creure s'alegría que en aquell poble hi va havé quant van veure que aquell homu havia mort es singlá qui les tenia tant retgirats, i per forsa li vulien ben pagar aquest favor, tothom l'enrevoltava i li demanaven que havia gunyat i ell qui estava aturdit en mitj de tanta gent i deia: —Si jo ja'n teng prou, ja teng lo que vulia.

Però es públic encara seguia amb ses seves i ell diu *Valguem Deu falco* parteix volant d'allá, i sa gent se va quedá amb un pam de nas i ben esglaiats.

Es falconet arriba a sa Cova de sa Bruixa i just que hi es aprop torna furniga, entra a poc a poc i va anar-s'en tot d'una devora sa seva dona.

—Vataqui s'ou —li diu —a veure si le hi tires an es front i la rabentes d'un cop an aquesta malcriada i bandúa.

Quant ella vegé s'ou va estar tota contenta i digué a sa Bruixa: —Voldreu que vus pentini demà demati si fa bon solet?

—¡Ja's tornat conversá amb es teu marit! —li va contestar ella.

—Prega a Deu, que així fos, que amb ell pogués rallá, —deia sa fia d'el Rei.

Al endemà demati, ella va a sa cambra de sa Bruixa i ja's partià a pentinar-la. Aixínes sa bruixa fa un poc sa becaina i mentres estava adormissada, sa fia del Rei *paf* li esclava s'ou des colom an es front. Ella va fer quatre estiraments i un parei de bados i va quedá ben morta allá'n mitj.

Tothom dones i fiets amb una gran alegria van surrir de sa cova i sen anaven cap a casseva, però sa fia del Rei va dir-los que trobava que abantes de separar-se havien d'aná a fer una vega a sa vorera de la ma.

Es falconet, que ja havia tornat homu, no hi vulia ana de cap manera porque s'enrecurdava de lu que li havia succeït a son pare. Però tant i tant el va arribá a pregar sa seva dona, que encara que li sapigués molt de greu he hi va arribá a consentir i he hi va anar.

Quant van essé a sa vorera de la mar van armá un bon ball i venga músiques i sarau per llarg. Es temps que ballaven i cantaven ses dones i ets infants. Ell sa va acustá a sa vorera i quant mes descuidat estava surt una sirena, l'agafa dins es seus brassos i s'el va endu cap a dintre. A cada instant treia es cap damunt s'aigu, se va acostar allá on era sa fia del Rei i li digué:

Tu cantes, balles i sones
i jo teng al teu marit.

Ella sentia assó, i no'n feia cabal, no hu creia de cap manera, però per si li va dir:

—¿Que vols i m'el mostrarás tai de coll?

Sa joia mes pulida que dus damunt —li contestá sa sirena.

—Jas! —digué ella i li va tirá un anell d'or que duia a n'es dit.

Sa sirena va alsar a n'es seu marit i li va mostrá tai de coll.

—Si que's ve —va pensá ella —i ara com hu he de fe? Y s'en va pensá una.

Com si res hagués estat, tornen moure es ball i sarau a voler i venga tocá i cantá amb mes gust que antes.

Sa sirena de tant en tant tornava treure es cap i anaya allá su devant ella i li deia:

Tu cantes, balles i sones
i jo teng al teu marit.

Sa fia del Rei s'atura de ballá i diu a sa sirena: —Que vols i m'el mostrarás tai de cintura?

—Sa joia mes pulida que tens, digué ella.

—Jas! i li va tirá un altre anellet tot de perles i diamants.

Sa sirena agafa s'anellet i li mostrá es seu homo tai de cintura.

Elles se tornen posá a ballar, i amb mes renou que antes i se sirena al punt torna alsar es cap i digué:

Tu cantes, balles i sones,
i jo teng al teu marit.

—¿Que vols i m'el mostrarás tot damunt sa ma? va di sa fia del Rei.

—Sa joia mes pulida que tens, digué ella.

—Jas! i li tirá un anell tot de coral fí.

Sa sirena quant el te, alsa el seu marit tot damunt sa ma i quant ell he hi va essé *Valguem Deu falco* digué, i li va descompareix cap a sa vorera, i allá *Valguem Deu homo* i torná hom. Homo i dona se van donar un abrac i junts amb es fiets s'en van aná cap a ca'l Rei i allá van viure anys i mes anys fins que se van muri i encara son vius si no son morts.

Me la va dir en Ramón Faies de Mitjorn gran.

=====

Es vei Matei i es vei Tirulil-lu

 assó era un poble aont hi havia dos veis un que li deien es Vei-Matei i s'altre es Vei-Tirulil-lu que eren molt crics.

Un dia es vei Matei va quedá a deure un centimet de cavall a s'altra i li feia peresa es pagar-le-hi tant cric com era.

Per no haver-li de pagar un dia s'en pensá una.

—Ja se que feré, va dir, feré es mort i així m'ho perdonará.

Un dia se resol i es demati no's va moure de dins es llit i ulls tancats, fent es mort.

Quant se feu grandia i es veinats van veure que no s'aixecava van dir: —Qualca cosa de nou li haurá pigat a n'es Vei-Matei com no s'aixeca.

Van avisar as Rectó i sa Justicia, li van obrí ses portes i com m'el veuen estirat da-

(Acabarà).